

Yeşilova Salda Gölü'nün Kırsal Turizm Potansiyeli ve İleriye Dönük Öneriler

Utku Ongun¹

Anıl Örnek²

Özet

Bu araştırmanın amacı, Yeşilova Salda Gölü'nün kırsal turizm potansiyelini ortaya koymak ve geleceğe yönelik öneriler geliştirmektir. Tarama tekniği kullanılarak elde edilen ikincil verilerle yapılan incelemelerde, bölgenin kırsal turizm açısından uygun olduğu ve Salda Gölü'nün çekim merkezi konumunda bulunduğu anlaşılmıştır. Salda Gölü'nü ziyaret eden turist sayısının artması, ilçede turizmin gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Ancak, bu artışa bağlı olarak çevre kirliliği gibi olumsuz durumlar ortaya çıkmakta ve ayrıca ziyaretçilerin ihtiyaçlarını karşılayacak hizmetlerin yetersizliği, bölge turizmini olumsuz etkilemektedir. Bu sorunlar, Yeşilova Salda Gölü'nde turizmin sürdürülebilir bir şekilde gelişebilmesi ve gölün korunabilmesi için çeşitli önlemler alınmasını zorunlu kılmaktadır. Çevre koruma projeleri, altyapı ve üstyapı hizmetlerin iyileştirilmesi gibi çalışmalar, hem turizmin büyümesine katkı sağlar hem de doğal güzelliklerin gelecek nesillere aktarılmasını garanti altına alabilir. Bu bağlamda, bölgede yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve yatırımcıların işbirliği ile etkili stratejilerin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

1. GİRİŞ

Kırsal bir bölgede bulunan Salda Gölü, sahip olduğu doğal güzellikleri ve zengin biyolojik çeşitliliği ile korunması gereken bir alan olarak öne çıkmaktadır (Kesici vd., 2018; Küçükergin ve Gürlek, 2020). Ancak artan ziyaretçi sayısı, ekolojik sorunlar ve yapılaşma tehditleri, gölün varlığı ve sürdürülebilirliği açısından riskler oluşturmaktadır. Bu durum, Salda

1 Doç. Dr. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Yeşilova İsmail Akın Turizm Meslek Yüksekokulu, Burdur. utkuongun@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0002-0722-6382

2 Öğr. Gör. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Yeşilova İsmail Akın Turizm Meslek Yüksekokulu, Burdur. aornek@mehmetakif.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9401-5622

Gölü'nü gelecekte yok olma riski taşıyan bir turizm destinasyonu haline getirmektedir (Kılıç ve Yozukmaz, 2020). Ayrıca Nasa'nın 2020 yılında Twitter hesabından yapmış olduğu “*Türkiye'deki Salda Gölü, Mars'taki Jezero Krateri ile jeolojik benzerliklere sahiptir*” paylaşımı ve TripAdvisor gibi bazı platformlarda da olumlu değerlendirmeler sonucunda destinasyon yoğun bir şekilde ziyaretçi akınına maruz kalmıştır. Artan ziyaretçi sayısının beraberinde getirdiği kirlilik, gölün ve çevresinin sürdürülebilirliğini tehlikeye sokmuştur (Kara vd., 2020; Ongun, 2022).

Salda Gölü'nün korunması, hem doğal değerlerin gelecek nesillere aktarılması hem de bölgedeki turizm faaliyetlerinin devamlılığı açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle, hem yerel yönetimlerin hem de ziyaretçilerin çevre bilincini arttırması büyük önem taşımaktadır (Gökburun, 2021). Ancak Salda Gölü'ndeki Millet Bahçesi inşaat projesi, göl çevresindeki doğal alanların tahribatına yol açarak ciddi ekolojik sorunlar yaratma riski taşımaktadır. Bu proje bölgedeki doğal yaşamı tehdit ederken, gölün benzersiz jeolojik ve biyolojik özelliklerini de tehlikeye atmaktadır. Göl ve çevresinin kullanıma açılmasıyla birlikte tahribatın artacağı öngörülmektedir. Düğün fotoğrafları ve piknikler gibi geçici zevkler uğruna gerçekleştirilen bu projeler, sadece bölgesel değil, ulusal ve uluslararası doğal miras açısından büyük bir kayıp anlamına gelmektedir. Bu durumu değiştirmek için doğanın korunması ve sürdürülebilir yaşam alanları oluşturulması adına alternatif çözümler düşünülmelidir. Aynı zamanda çevre bilincinin arttırılması ve toplumsal farkındalığın sağlanması, bu tür projelerin daha bilinçli bir şekilde ele alınmasına olanak tanıyacaktır. Çünkü buradaki doğanın korunması, gelecek nesiller için de kritik bir öneme sahiptir (Kırkayak, 2021).

Yeşilova Salda Gölü turizmi için sürdürülebilir politikalarının ortaya konulmasıyla bu hassas bir konuma sahip olan destinasyonun gelecek nesillere bırakılması sağlanabilir. İlçe ve çevresi tarihsel, kültürel ve doğal güzellikler bakımından zengin bir çeşitliğe sahiptir. Öncelikle ilçede kırsal turizminin bilinmesi ve bu doğrultuda fizibilite çalışmalarının yapılması önem arz etmektedir. Doğal, tarımsal, sosyal ve yerel kültürel potansiyellerin geliştirilmesine dayalı kırsal turizmin geliştirilmesi, turizm temelli topluluklar için potansiyel bir gelişme olabilir (Damayani vd., 2020). Bu kapsamda çalışmada öncelikle ilk olarak kavramsal çerçevede kırsal turizm ve bileşenleri açıklanmıştır. İkinci olarak yöntem ve bulgular kısmında ise, çalışmanın yöntemi, literatür çalışmaları ve Yeşilova Salda Gölü'nün kırsal turizm potansiyeli ile ilgili bilgiler verilmiştir. Son olarak ise geleceğe yönelik öneriler sunulmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Kırsal Turizm

Turizm insan emeğine dayanan ve insana hizmetin ön planda olduğu bir sektördür. Genellikle turizmin ekonomik etkileri ön planda tutulmuştur. Ancak turizmin ağırlıklı olarak rekreasyona dayalı oluşu, rekreasyona en fazla olanak veren doğal mekanların sıkça kullanımını ve doğaya dayalı turizm türlerinin gelişimini de beraberinde getirmiştir (Soykan, 1999). Doğaya dayalı turizm türlerinden biri de kırsal turizmdir. Kırsal alanlara olan turistik talebin her geçen gün artmasıyla birlikte kırsal turizm hızlı bir şekilde gelişim göstermiştir (Cesur vd., 2021). Fakat kırsal turizm yeni bir kavram değildir. Lane ve Kastenholz'un (2015) belirttiği gibi, kırsal turizm Avrupa ve Amerika kıtalarında 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan ve sosyo-ekonomik kalkınmayı yeniden canlandırmanın (Oppermann, 1996; Quaranta vd., 2016) veya azalan kırsal üretkenliği canlandırmanın (Ghaderi ve Henderson, 2012; Kortoci ve Kortoci, 2017) bir yolu olarak tanımlanır. Kırsal turizm turistlerin giderek daha fazla otantik deneyimler aramasıyla (Guan vd., 2019; Kastenholz vd., 2012) önemini korumaktadır.

Son yıllarda yaşanan krizler, savaşlar, terör olayları, enflasyonist baskı ve pandemi nedeniyle turistik taleplerin kitle turizm yerine, çevreye uyumlu ve çevreyi koruyan kırsal turizme doğru yöneliminde olduğunu söylemek mümkündür (Çaprak vd., 2023). Kırsal turizm, kırsal alanlarda yaşayan insanlara ekonomik gelir ve istihdam yaratır. Hükümetler ve araştırmacılar, kırsal turizmin kırsal alanlardaki nüfus kaybını yavaşlattığını düşünürler (Gao ve Wu, 2017). Kırsal turizm tarımsal faaliyetlerin bir tamamlayıcısı olarak kabul edilmektedir (Çeken vd., 2012). Kırsal alanların doğallığını ve özgünlüğünü tercih eden turist sayısının artmasıyla birlikte kırsal alanların kalkınması da hızlanmaktadır (Ongun vd., 2016).

Türkiye'de kırsal turizm denince akla, hafta sonları günübirlik köy ziyaretleri, alış veriş, doğa yürüyüşleri, doğa sporları, piknikleri ve seyahatleri içeren ziyaretler akla gelmektedir (Akça, 2004). En basit anlamıyla kırsal turizm, alternatif turizm türleri içerisinde yer alan ve kırsal alanlarda yapılabilen tüm aktiviteleri kapsamaktadır (European Commission, 1986; Ongun, 2017). Bu açıdan kırsal turizm ele alındığında, açık hava doğa aktiviteleri, yürüyüşler, gül toplama etkinlikleri, lavanta tarlarına gezintiler, keçi otlatma, tarımsal aktivitelere katılma ve benzeri faaliyetlerde bulunma olarak düşünülebilir. Çünkü kırsal turizmde ana amaç kırsal alanlarda konaklamak ve o yöreye özgü aktiviteleri izlemek ya da bizzat aktivitelere katılmaktır. Bu aktiviteler arasında küçük farklılıklar olmasına rağmen kırsal

alanlarda yapılan tüm aktiviteler kırsal turizm olarak değerlendirilir (OECD, 1994; Soykan, 1999; Esengün vd., 2002; Nilsson, 2002; Soykan, 2003; Ongun, 2015).

Kırsal turizm, kitle turizmine alternatif olarak ortaya çıkan bir turizm türüdür ve kültürel, doğal çevre ile tarım ve hayvancılıkla bütünleşerek diğer turizm türleriyle de uyum sağlayabilir (Çalışkan vd., 2021; Soykan, 2003). Bu tür turizmde, doğal dokunun ve kültürel yapının bozulmadan turistlere sunulması son derece önemlidir (Dalgın vd., 2016).

Kırsal alanlardaki turizm aktiviteleri, doğayla iç içe olmanın yanı sıra yerel kültürlerin zenginliğini deneyimleme imkanı sunarak ziyaretçilere benzersiz bir deneyim kazandırmaktadır. Bu aktiviteler, her yaşta insanın katılımına olanak tanıyarak hem pasif hem de aktif katılımcılar için çeşitli seçenekler sunmaktadır. Başlıca aktiviteler şunlardır (Soykan, 1999; Kiper, 2006):

Tarımsal Etkinlikler: Yerel çiftliklerde meyve ve sebze toplama gibi tarımsal uygulamalar, ziyaretçilere hem eğlenceli hem de öğretici deneyimler sunar.

El Sanatları Atölyeleri: Dokuma, seramik yapımı gibi yerel el sanatlarına yönelik atölyeler, katılımcılara yaratıcı becerilerini geliştirme fırsatı sunar.

Tarih ve Kültür Turları: Müzeler, ören yerleri ve tarihi anıtlar gezilerek, bölgenin tarihi hakkında derinlemesine bilgi edinilebilir.

Doğa Gezileri: Milli parklar ve doğal alanlarda yürüyüş veya bisiklet turları, doğa ile bütünleşmek için harika bir fırsat sağlar.

Sosyal Etkinlikler: Piknikler, festivaller ve şenlikler gibi etkinlikler, yerel kültürü deneyimlemek ve toplumsal etkileşimde bulunmak için idealdir.

Eğitim ve Kurslar: Geleneksel el sanatları ve yerel mutfak dersleri gibi kurslar, katılımcılara yeni beceriler kazandırmayı hedefler.

Animasyon Gösterileri: Yerel gelenekleri yansıtan gösteriler, eğlenceli ve öğretici bir deneyim sunar.

Hobi ve Rekreasyon: Fotoğraf çekme veya resim yapma gibi hobiler, katılımcılara yaratıcılıklarını ifade etme imkanı verir.

Okuma ve Dinlenme: Çay bahçelerinde sohbet etmek veya okuma salonlarında kitap okumak gibi sakin aktiviteler, dinlenmek isteyenler için uygundur. Bu çeşitlilik, kırsal turizmin zenginliğini ve yerel kültürlerin korunmasını desteklerken, ziyaretçilere de unutulmaz deneyimler fırsatları sunar. Yukarıdaki aktivitelerin çoğunu Yeşilova Salda Gölü çevresinde gerçekleştirmek mümkündür. Çünkü Yeşilova Salda Gölü, Türkiye'nin

önemli doğal güzelliklerinden biridir ve coğrafi ile iklimsel özellikleri sayesinde büyük bir kırsal turizm potansiyeline sahiptir (Temurçin vd., 2019).

2.2. Kırsal Turizm Bileşenleri

Kırsal turizm, kırsal alanların kalkınmasında ve yoksulluğun azaltılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu turizm türü, yerel halk için istihdam olanakları sunarak ekonomik gelirlerini artırmakta ve sürdürülebilir kalkınmayı desteklemektedir. Ayrıca, mevcut işlerin sürekliliğini sağlarken yeni iş fırsatları oluşturarak gençlerin kentlere göçünü önlemede etkili bir araç haline gelmektedir (Ongun, 2023). Yeşilova Salda Gölü çevresi, tarım ve hayvancılığın geleneksel olarak sürdürüldüğü bir bölge olarak, gençler için en büyük sorunlardan biri yeterli iş imkanlarının olmamasıdır. Bu durum, gençlerin ilçeyi terk etme eğilimini artırmaktadır.

Kırsal turizm kavramının oluşumunda önemli bileşenler bulunmaktadır. Bu bileşenler arasında kırsal alanlar, kırsal miras, kırsal yaşam ve kırsal etkinlikler yer almaktadır (Cabrini, 2004; Ongun, 2015). Bu bileşenlerin bir araya gelmesi, kırsal turizmin zenginliğini ve çeşitliliğini artırmakta, sürdürülebilir turizmin gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Kırsal Alanlar: Dağlar, ovalar, göller, ormanlar ve çeşitli doğal manzaraları içerir. Bu alanlar, doğal güzellikleri ve keşif fırsatları sunarak turistlerin ilgisini çeker.

Kırsal Yaşam: Geleneksel el sanatları, yerel festivaller ve yöresel yemekleri kapsamaktadır. Bu unsurlar, ziyaretçilere yerel kültürü deneyimleme fırsatı sunar.

Kırsal Miras: Kerpiç, ahşap ve taş gibi malzemelerle inşa edilmiş köy evleri, kiliseler ve kalelerden oluşur. Bu yapılar, bölgenin tarihi ve kültürel kimliğini yansıtır.

Kırsal Etkinlikler: Yürüyüşler, gezintiler, ata binme ve bisiklet parkurlarındaki turları içerir. Bu etkinlikler, doğa ile etkileşimi artırırken yerel yaşamı ve kültürü keşfetme fırsatı sunar.

3. YÖNTEM ve BULGULAR

Araştırmanın birincil amacı Yeşilova Salda Gölü'nün kırsal turizm potansiyelini ortaya koymak ve geleceğe yönelik öneriler sunmaktır. Araştırmada; Yeşilova Salda Gölü ve çevresindeki, kırsal turizmin mevcut durumu ve gelecekte kırsal turizm kapsamında yapılması muhtemel aktivitelerin neler olabileceği kırsal turizm bileşenleri kapsamında

değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan verileri elde etmek için Yeşilova Salda Gölü'nün kırsal turizm potansiyelini incelemek üzere elektronik, yazılı ve görsel kaynaklar incelenerek yazın taraması yapılmış, çalışmaya katkı sağlayabilecek bilimsel araştırma ve raporlardan faydalanılmıştır. Araştırmada nitel araştırma tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonuçta literatür taraması, görüşme, gözlem ve saha gezisi doğrultusunda şekillenmiştir. Ayrıca Yeşilova İsmail Akın Meslek Yüksekokulunda düzenlenen turizm çalıştayları ve konferanslarından elde edilen bilgiler çerçevesinde Yeşilova Salda Gölü'nün kırsal turizm potansiyeli ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırma konusu olarak bu bölgenin seçilmesindeki neden araştırmacıların bölge sınırları içerisinde yaşaması, dolayısıyla yöreyi daha önceden bilmeleri, tanınmaları ve yöre hakkında deneyimlerin olması etkili olmuştur. Yeşilova Salda Gölü çevresinde yaşayan yerel halkın yaşantısı ve turizm aktiviteleri yerinde gözlemlenerek bilgi toplanmıştır. Yazın taraması ve yerinde gözlem sonucunda elde edilen veriler ışığında Yeşilova Salda Gölü'nün kırsal turizm potansiyeli değerlendirilmiştir.

Araştırmada ilk olarak Yeşilova Salda Gölü ile ilgili bilgiler verilmiş olup hangi kırsal turizm aktivitelerin gerçekleştiği, durum tespiti ile ortaya konulmuştur. Bu durum tespiti, kırsal turizm bileşenleri olarak kabul edilen (kırsal alan, kırsal miras, kırsal yaşam ve kırsal etkinlikler) kapsamında değerlendirilmiştir. Bu araştırmada Mesci ve Öztürk (2017) ve Ongun (2023) çalışmalarından faydalanarak oluşturulmuştur. Çalışma ikincil veri kaynakları kullanılmış olması nedeniyle etik kurul izni almayı gerektirmemektedir.

3.1. Literatür Taraması

Ulusal literatür incelendiğinde, Yeşilova Salda Gölü'nün turizm ile ilişkilendirildiği yayınlara her yıl rastlanmaktadır. Ancak özellikle 2016 yılından sonra akademisyenlerin ilgisini çekmiş ve bu yıldan itibaren yayın sayısında yoğunlaşmaya başladığı göze çarpmaktadır. Ulusal literatürdeki yayınların bazılarında burada yer verilmiştir. Örneğin Ongun ve arkadaşları (2016) çalışmada, Yeşilova ve çevresindeki köylerin kırsal turizm potansiyeli incelenmiş ve Salda Gölü'nün aşırı talep görmesi durumunda yaşanabilecek çevresel sorunlara dikkat çekilmiştir. Çalışma, aşırı turizmin gölün kirlenmesi ve su seviyesinin düşmesi gibi doğal yaşamı tehdit eden sonuçlara yol açabileceğini ortaya koymuştur. Ceylan ve Bulut (2020) ise kırsal turizmin yerel halkın ekonomik kalkınmasındaki rolünü incelemiş ve yerel halkın turizm süreçlerine dahil edilmesinin gerekliliğini vurgulamıştır. Salda Gölü için yapılacak millet bahçesinde yerel halka işletme yerleri verilmesinin, kırsal kalkınma ve yoksulluğun azaltılması açısından önemli olduğu belirtilmiştir.

Elibol (2020) çalışmasında, Salda Gölü, Beyaz Adalar ve Salda Kayak Merkezi'nin Yeşilova'nın tanıtımında ve pazarlanmasında önemli birer kaynak olduğu vurgulanmıştır. Bahar ve arkadaşları (2019) ise Salda Gölü ve çevresinin yerli ve yabancı turistler tarafından giderek daha fazla tercih edildiğini belirtmiş bu nedenle bölgede geliştirilecek turizm faaliyetlerinin çevreye zarar vermeyecek ve yerel halkın da fayda sağlayacağı şekilde planlanması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca yöreye özgü Yeşilova Kıymalı Tost'un coğrafi işaretinin alınarak koruma altına alınması konusunda öneride bulunulmuştur. Yeşilova Kıymalı Tostu, yöreye özgü bir lezzet olup yerel anlamda önemli bir gastronomik değer olarak ön plana çıkmaktadır ve ayrıca bölgede Kıymalı Tostu yapan tesislerin sayısının arttığı görülmektedir (Temurçin vd., 2019; Bahar vd., 2021; Kiliç ve Kiliç, 2021; Tozkoparan, 2024).

İnanır ve Ongun (2019) tarafından yapılan Tripadvisor yorumlarının içerik analizinde ise, Salda Gölü ziyaretlerinin taşıma kapasitesinin aşılmasının çevresel problemler yaratabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Temurçin ve Tozkoparan (2020) ise aşırı talebin Salda Gölü ve çevresindeki çevre kirliliğini artıracaklarını tespit etmiştir. Yazıcıoğlu ve arkadaşları (2020) çalışmasında, aşırı turizmin etkisi altında kalan Salda Gölü'nün sürdürülebilirliği ele alınmış ve doğa yapısının popülaritesinin aşırı turizm üzerindeki etkisi vurgulanmıştır.

Özmiş ve arkadaşları (2018) çalışmada, Salda Gölü'nün sağladığı rekreasyonel hizmetlerin fiziksel koşullarının ziyaretçi görüşleri doğrultusunda iyileştirilmesi için yapılması gerekenler belirlenmeye çalışılmıştır. Göl çevresinde yürüyüş yolu yapmak, piknik alanları, oturma masaları, duş, lavabo ve çöp kutuları, kamp kurmak için alanlar ve rekreasyon alanında özel güvenlik ve temizlik işleri için elemanlarının bulunmasının gerektiğinin önemli olduğu tespit edilmiştir.

Ceylan ve Bulut (2019) çalışmasında, aşırı turist talebi durumunda Salda Gölü üzerindeki ziyaretçi baskısının artacağı ve kıyı yapılaşmasının daha da hızlanacağı sonucuna varılmıştır. Aybar ve İçigen (2020) ise Salda Gölü'nün eşsiz doğası ve rengi nedeniyle aşırı talep gören bölgenin kontrolsüz bir büyüme sürecine girdiğini belirtmişlerdir. Kara ve arkadaşları (2020) çalışmasında, aşırı turizm sonucunda doğal hayatın, ziyaretçilerin ve yerel halkın olumsuz etkilendiği ortaya konulmuştur.

Küçükergin ve Gürlek (2020) farklı bir perspektiften, Salda Gölü'nü son şans turizmi kapsamında ele almış ve bu tür bozulma potansiyeline sahip yerlerin ziyaret motivasyonlarının bölgedeki bozulmayı hızlandırabileceğini vurgulamıştır. Ancak, Kasaroğlu (2021) ulusal gazetelerdeki haberler

üzerinden yaptığı çalışmada, Salda Gölü'nün son şans turizmi destinasyonu olarak nitelendirilmediği sonucuna ulaşmıştır. Özkan ve Alan (2021) çalışmasında Salda Gölü destinasyonunun genel marka değeri üzerinde etkili olan boyutların önem derecelerine göre sıralamışlardır. Bu boyutlar marka sadakati, marka çağrışımları ve algılanan kalite olarak tespit etmişlerdir.

Ongun (2022) çalışmasında Türkiye'nin popüler destinasyonlarından biri olan Burdur ilinin Yeşilova ilçesindeki Salda Gölü'nün aşırı turizm talebinin ve millet bahçesi yapımının yerel halk ile doğa üzerindeki olumsuz etkilerini tartışmıştır. Sonuç olarak, aşırı turizm talebiyle bölgedeki tahribatı hızlandırmak yerine, sürdürülebilir turizm politikalarının benimsenmesinin ve yaşanabilir bir doğal ortam bırakmanın daha doğru bir yaklaşım olduğu vurgulanmıştır.

Kanigür ve arkadaşları (2023) çalışmasında Salda Gölü ziyaretçilerinin deneyimlerini kıtlık teorisi çerçevesinde ele almışlardır. Sonuç olarak; Salda Gölü ziyaretçilerinin ziyaret nedenleri arasında hem arz hem de talep kaynaklı kıtlık algısının etkili olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak çalışmalar, Salda Gölü'nün sürdürülebilir turizm açısından karşılaştığı zorlukları ve farklı bakış açılarını gözler önüne sermektedir.

3.2. Yeşilova Salda Gölü'nün Kırsal Turizm Potansiyeli

Yeşilova Salda Gölü, kırsal turizmin gelişimi için önemli bir potansiyele sahip olan bir yerleşim alanına sahiptir. Son yıllarda ilçe doğal güzellikleri, tarihi yapıları ve kültürel zenginlikleri sayesinde, hem yerli hem de yabancı turistler için çekici bir kırsal turizm destinasyonu haline gelmiştir. İlçeye ulaşım hem karayolu hem de Denizli Çardak Havalimanı, Isparta Süleyman Demirel Havalimanı ve Antalya Havalimanı vasıtasıyla sağlanabilmektedir. Özellikle karayolu ulaşımında, Türkiye'nin önemli turizm merkezleri olan komşu illere (Burdur'a 62 km, Denizli'ye 91 km, Antalya'ya 135 km mesafe uzaklıkta) hızlı bir erişim imkanı sunmaktadır (Kapan, 2023). Yöre ekonomisi genelde tarım ve hayvancılığa dayalıdır. Tarımsal faaliyetlerin büyük çoğunluğunu tahıllar, nohut, anason, şekerpancarı ziraatı ile bağcılık ve meyve yetiştiriciliği oluşturur. Bağcılık ve meyve yetiştiriciliği de yöredeki tarımsal çeşitliliği artırarak ekonomik canlılık sağlıyor. Hayvancılık daha çok süt üretimi temelli büyük baş hayvan besiciliğine dönüktür (Çetin, 2010).

İlçenin Antalya ve Denizli-Pamukkale güzergahında bulunması ulaşım kolaylığı sağlarken, tarihi camiler, kale surları ve höyükler gibi yapılar da bölgenin tarihini keşfetmek isteyenler için bir cazibe merkezi oluşturmaktadır. Bölgenin sunduğu doğa yürüyüşleri ve yerel kültür deneyimleri, ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir (Ongun vd., 2016; Temurçin vd., 2019). Ayrıca yerel

halkın da turizm ile birlikte bu tür etkinlikleri desteklemesi, ekonomik canlanma ve sürdürülebilir turizm açısından büyük önem taşır (Arslan Özkan vd., 2023). Yeşilova Salda Gölü'ne 2013 yılında 6.596 kişi, 2014 yılında 34.829 kişi, 2015 yılında 20.995 kişi, 2016 yılında 36.979 kişi ve 2017 yılında ise 67.115 kişi ziyaret etmiştir (Akay, 2020). 2018 yılında gelen ziyaretçi sayısında bir artış yaşanmış ve ziyaretçi sayısının 689.730 kişi (Ceylan ve Bulut, 2020) ve 2019 yılında ziyaretçi sayısının 1.795.032 kişi olduğu görülmektedir (Özkan ve Alan, 2021). Bu artışla birlikte Yeşilova Salda Gölü turizminin olumlu yönde olduğunu söylemek mümkündür (Temurçin ve Tozkoparan, 2020). Ancak turist sayısındaki bu aşırı artış 2021 yılında ziyaretçi sayısını Beyaz adalarda yıllık 572.173 kişi ile Halk Plajında ise yıllık 280.628 kişi ile sınırlandırılması (turizmguncel, 2024) ve anlık kişi kapasitesi sayısında 540 kişi olacak şekilde bölgeye girişlerin kontrolü uygun görülmüştür (Ongun, 2022). 2020 yılında 765.349 kişi, 2021 yılında 323.596 kişi, 2022 yılında 124.999 kişi, 2023 yılında 54.048 kişi ve 2024 Ağustos ayı sonu itibarıyla 88.620 kişi Salda Gölü Tabiat Parkını ziyaret etmiştir (Güçlü, 2024).

Şekil 1. Yeşilova Salda Gölü'nün Türkiye Coğrafyasındaki Yeri

Kaynak: Kırkayak, Y. (2021). Salda Gölü Mars Gezegenini Keşfetme ve Anlama Görevinde İlham Kaynağı Oldu, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Yayınları, s. 8.

Salda Gölü Tabiat Parkı, Akdeniz Bölgesinde, Burdur ilinin Yeşilova ilçesinde (Özmekik ve Göktuğ, 2023) ve ilçe merkezinin 4 km kuzeybatısında yer almaktadır (Kesici vd., 2018; Küçükergin ve Gürlek, 2020; Tuncer ve Deniz, 2022). Salda Gölü Tabiat Parkı çevresinde Salda Köyü, Kayadibi Köyü ve Doğanbaba Köyü yerleşim alanları bulunmaktadır (Ceylan ve Bulut, 2020). Salda Gölü yaklaşık olarak 43 km² yüzey alanına sahip kapalı havza içerisinde (Tuncer ve Deniz, 2022) ve Toros tektonik kuşağındaki Eşeler Dağı'nın kuzeyindeki bir çöküntüde yer almaktadır (Kazancı vd., 2004).

Göl 6.8 km genişliğinde, 9.186 km uzunluğunda ve deniz seviyesinden 1139 m yükseklikindedir (Temuçin vd., 2019). Türkiye'nin en derin kapalı havza göllerinden biri ve dünyanın en derin sodalı gölüdür (Şekil 1) (Solak vd., 2022). Ayrıca Türkiye'nin en temiz gölleri arasında gösterilmektedir (Ongun vd., 2015; Kasaroğlu, 2021).

Salda Gölü, 1989'da Birinci Sınıf Doğal Koruma Alanı olarak ilan edilmiştir (Ongun vd., 2016) ve 1992 yılında ise bazı bölgeleri İkinci Derece Doğal Sit Alanı olarak değiştirilmiştir (Kapan, 2016). Ayrıca bölgenin bir kısmı 2011 yılında Tabiat Parkı (Ceylan ve Bulut, 2019; 82), 2019'da 824 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Özel Çevre Koruma Alanı olarak belirlenmiş ve sonra gölün "*turizm merkezi*" statüsü kaldırılmıştır (Ceylan ve Bulut, 2020).

Suyunun berraklığı ve turkuaz maviliği nedeniyle Salda Gölü'ne Türkiye'nin Maldivleri denilmektedir (Ceylan ve Bulut, 2019). Türkiye'nin Maldivleri ve Saldivler olarak nitelendirilen Salda Gölü, bu özelliğini Salda Köyü giriş kısmında yer alan beyaz kum renginden ve göl kıyısında görülen sudaki renk farklılıklarından almaktadır (Ceylan ve Bulut, 2019). Salda Gölü tektonik kökenli ve hafif tuzlu ve kayalardan kaynaklanan yüksek MgSO₄ seviyeleri içerir. Bu madde, gölü turkuaz mavisine boyar. Gölün alt tabakası, eski dönemlerde ortaya çıkan ve günümüzde de oluşumunu sürdüren stromatolit adı verilen bakteri kökenli beyaz kayalarla kaplıdır. Gölün dört bir yanındaki stromatolitler ve stromatolit kalıntıları kıyı şeridini beyaza boyar (Yayla vd., 2021). Salda Gölü Tabiat Parkı, benzersiz kumları ile hassas bir ekolojik yapıya sahip, Türkiye'nin önemli tabiat parklarından biridir (Özmekik ve Göktuğ, 2023). Salda Gölü ve çevresinde zengin flora ve faunanın oluşturduğu ekosistemler bulunmaktadır (Aybar ve İçigen, 2020). Barındırdığı endemik türler ile Salda bölgesi "*Önemli Bitki Alanı*" (ÖBA), "*Önemli Doğa Alanı*" (ÖDA) ve "*Önemli Kuş Alanı*" (ÖKA) kriterlerini sağlayan uluslararası öneme sahip bir sulak alandır (Bahar vd., 2019). Burada, aralarında endemik türlerin de bulunduğu yaklaşık 301 bitki türü (sucul ve karasal), 38'i su kuşu olmak üzere toplam 110 kuş türü, tilki, yaban tavşanı ve domuz gibi memeliler ile 4 balık türü yaşamaktadır. Bu çeşitlilik, bölgenin ekosisteminin sağlığını ve turizm potansiyelini artırmakta, doğa severler için benzersiz bir keşif alanı sunmaktadır (Kanıgür vd., 2023). Göl göçmen kuşlar ve kuluçkaya yatan yerli kuş türleri için de sığınak görevini üstlenmiş olması nedeniyle önem arz etmektedir. Yöre insanının Yörük Kültürünü devam ettirmesi yayla kültürünü de ön plana çıkarmaktadır.

Yeşilova ilçe sınırları içerisindeki Eşeler yaylası en önemli yaylasıdır. Ancak yöredeki terk edilmiş mermer ocakları ve şuan faal olarak çalışan 115

adet mermer ocağının doğaya vermiş olduğu tahribatlar gerek kuşlar gerekse yaylalar için geri dönülemez tahribatlar yaratmaya devam etmektedir (Ongun vd., 2016). Mermer ocaklarının doğayı kirletmesi sonucunda, özellikle Yeşilova Yarışlı Gölü'ne göçmen kuşların artık gelmemesi neticesinde bölgenin flora ve fauna sistemi değişmiştir. Ayrıca plansızca kurulan güneş tarlaları da göçmen kuşlarının göç yollarını değiştirmesine neden olduğu düşünülmektedir. Küresel ısınmayla birlikte yağışların az olması ve su kaynaklarının kuruması beraberinde göl suyunun yok olması tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. İnsan faaliyetleri, doğa ve özellikle de göçmen kuşlar üzerinde ciddi bir tehdit oluşturuyor. Doğayı yok etme, avcılık ve kirlilik gibi unsurlar, göçmen kuşların yaşam döngülerini olumsuz etkileyerek türlerin yok olma riskini artırıyor (Özkazanç ve Özay, 2019).

Salda Gölü, Türkiye'nin en güzel doğal alanlarından biridir ve su kaynaklarıyla zenginleşmektedir. Doğanbaba, Karakova (Salda), Köpek ve Değirmendere dereleri gibi sürekli su akışına sahip olan derelerin yanı sıra mevsimsel olarak Kuruçay, Karanlık ve Kayadibi dereleri de gölü besler. Bu kaynaklar, Salda Gölü'nün ekosisteminin dengesini sağlamada önemli bir rol oynamaktadır (Yıldız, 2021). Türkiye'deki nadir göl manzaralı kayak merkezlerinde birine sahip olan ilçe, özellikle kayak ve göl turizmi gibi mevsimsel faaliyetlerle entegre olduğunda, yıl boyunca ziyaretçi çekme potansiyeline sahiptir (Ongun vd.,2016). Eşeler dağı Tınaztepe mevkiinde bulunan Salda Kayak Merkezi kar ile ormanı bir arada sunmaktadır. Panoramik bir görünüme sahip olan merkez yılın belli aylarında ziyaretçiler için kayak yapma imkanı sunmaktadır (Resim 1).

Resim 1. Yeşilova Salda Kayak Merkezi

Yeşilova İlçesi'ndeki Salda Gölü çevresindeki köyler, özellikle Salda, Doğanbaba ve Kayadibi, turizm açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Bu köyler, Salda Gölü'nün doğal güzelliklerine yakınlıkları, zengin kültürel mirasları ve yöresel ürünleri ile kırsal turizme önemli katkılar sağlamaktadırlar. Bölgenin turizm planlamasında, bu köylerin doğal, tarihi ve kültürel değerlerinin dikkate alınması gerekmektedir. Doğal çevreye uygun konaklama tesislerinin yapılması, hem turistlerin konaklama ihtiyaçlarını karşılayacak hem de yerel halkla etkileşimi artıracaktır. Bu durum, Salda Gölü'ndeki yoğunluğun azaltılmasına ve çevredeki alanların daha fazla keşfedilmesine yardımcı olabilir. Ayrıca, yerel ürünlerin tanıtılması ve geleneksel dokumaların ön plana çıkarılması, ziyaretçilerin bölgeye olan ilgisini artırarak sürdürülebilir bir turizm modeli oluşturulmasına katkıda bulunabilir. Böylece hem Yeşilova turizmi hem de yerel ekonomi gelişebilir (Temurçin ve Tozkoparan, 2020; Ongun, 2022).

Yeşilova ilçe merkezinde Perşembe günü yöresel ürünlerin satıldığı pazar kurulmaktadır. Burada organik sebze ve meyveleri bulmak ve doğrudan köylülerden satın almak mümkündür. Yakın çevre köylerde ve merkezde üretilen ürünler bu pazarda satılmaktadır. “Çaltepe Kırsal Konaklama Evleri” projesi bir köy evinde tatilini geçirmek, çevreyi keşfetmek ve şehrin gürültüsünden uzaklaşmak isteyenler için Burdur İli Yeşilova İlçesi Çaltepe Köyü'nde yapılan bir projedir. Bu köyde, eski köy evi tarzında dört çeşit ev bulunmaktadır. Köydeki bahçe ve tarlalarda mevsimine göre meyve ve sebze toplayarak deneyimsel bir turizm yaşayabilirler. Ayrıca ziyaretçiler yöresel yemek, reçel, salça, yoğurt, peynir ve tarhana vb. ürünleri yapma imkanına sahiptirler, kırsal alanda köy yaşantısını deneyimleyebilirler. Mevsimine göre avcılık, yürüyüş, köy ve kültür turizmi kapsamında il ve ilçelere günübirlik gezilerle tatillerini zenginleştirebilirler (Ongun vd., 2015)

Resim 2. Yeşilova Salda Gölü

Salda Gölü, hem turistik hem de rekreasyonel açıdan önemli bir potansiyele sahiptir. Salda Gölü ve çevresi göl turizmi, kış turizmi, gençlik turizmi, doğa turizmi, kırsal turizm, botanik turizmi, tarım turizmi ve kültür turizmi açısından değerlendirilebilecek oldukça zengin kaynaklara ev sahipliği yapmaktadır (Kapan, 2023). Yerli ve yabancı turistler için kamp ve karavan turizmi, yüzme ve yelken gibi çeşitli spor aktiviteleri sunulmaktadır (Ongun vd., 2015; Ongun vd., 2016). Ayrıca balon turizmi, foto safari, bisiklet rotaları, piknik, kil-çamur banyosu, gezinti ve sportif balıkçılık gibi faaliyetler de bölgedeki deneyimleri zenginleştirmekte, böylece Salda Gölü doğa severler için cazip bir destinasyon haline gelmektedir (Ceylan ve Bulut, 2019; Temurçin ve Tozkoparan, 2020; Kasaroğlu, 2021). Bunlara ilaveten Salda Kayak merkezi ise kış sporları turizmi için ilçenin önemli bir merkezi konumundadır (Ongun vd., 2016; Önder ve Akay, 2022). Göl kış aylarında, bünyesinde barındırdığı birçok kuş türü sebebiyle kuş gözlemciliği açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Ayrıca gölde kano, rüzgar sörfü ve sualtı dalışları etkinlikleri gerçekleştirilmektedir (Resim 2) (İnanır ve Ongun, 2019). Turizmi 12 aya yayma kapsamında Yeşilova Salda Gölü üzerinde sıcak balon uçuşlarıyla alternatif turizm için bir destinasyon yaratma girişimleri başlatılmıştır (Resim 3). Ancak bu turizm türlerinin tanıtımı ve gerekli organizasyonel çalışmaların yetersizliği gibi nedenlerle, alanda tanınmaları ve turist katılımı oldukça sınırlıdır (Kaplukan vd., 2022).

Resim 3. Yeşilova Salda Gölü Balon Turizmi

Lavanta ve gül ürününün turizm kapsamına girmesi ve bölgenin aromatik bitki üretimi için uygun bir konuma sahip olması nedeniyle özellikle Temmuz ve Ağustos aylarında bu bahçeler ziyaretçi çekmektedir. Hem turkuaz mavisi hem de mor rengin ahengi sayesinde gelen ziyaretçiler güzel bir görsel deneyim yaşamaktadır. Bahçelerinde lavanta yetiştirmeye başlayan işletme sahiplerinin sayısı her geçen gün artmaktadır. Lavantanın tarımsal peyzajının ortaya çıkardığı mor renkli görsel güzelliği turizm ürünü olarak değerlendirilmekte ve her yıl binlerce turisti lavanta bahçelerine çekmektedir. Aynı zamanda da lavanta bitkisi yüksek kalitede uçucu yağ içermesi nedeniyle dünyada kültürü yapılan önemli parfüm, kozmetik ve ilaç bitkisidir. Lavantanın hem kuru tomurcuğu hem de uçucu yağ aromaterapi uygulamalarında kullanılmaktadır (Kesici Güler vd., 2015). Bu sayede bölgedeki işletmeler hem lavanta bitki satışından ve hem de turizm bakımından gelir elde etme imkanı yakalamışlardır.

Yeşilova Salda Gölü ve çevresi, kırsal turizmin gelişimi için oldukça elverişli bir potansiyele sahiptir. Ulaşım kolaylığı, ziyaretçilerin bölgeye erişimini kolaylaştırmakta ve bu durum, bölgenin turistik cazibesini artırmaktadır. Konaklama imkanları da önemli bir avantaj sağlamaktadır; yeterli kapasite ve kaliteye sahip mekanlar, ziyaretçilerin konforlu bir deneyim yaşamasına olanak tanırken, bölgedeki otantik ve geleneksel yapılar, yerel kültürle bütünleşmeyi teşvik etmektedir. Ulaşım ve yeme-içme gibi hizmetlerin yüksek standartlarda sunulması, memnuniyeti artırarak ziyaretçilerin tekrar gelme olasılığını yükseltmektedir. Altyapı hizmetlerinin kalitesi, sağlık ve güvenlik önlemlerinin yeterli düzeyde olması, bölgenin sürdürülebilir turizm açısından cazip hale gelmesine katkıda bulunur. Yerel halkın misafirperverliği ve farklı

kültürlere açıklığı, ziyaretçiler için unutulmaz bir deneyim sunmaktadır. Tecrübeli profesyonellerin geliştireceği etkili tanıtım stratejileri de, bölgenin görünürlüğünü artırarak turizmi destekleyecektir (Soykan, 2004; Ongun vd., 2016). Bu unsurların bir araya gelmesiyle, Yeşilova Salda Gölü, kırsal turizm için ideal bir destinasyon olarak öne çıkmaktadır.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Yeşilova Salda Gölü, hem yurt içindeki hem de uluslararası alandaki önemiyle dikkat çeken bir destinasyondur. Ziyaretçilerinin gölün eşsiz güzelliğini, kuşları izleme, fotoğraf çekme ve yüzme gibi aktiviteleri için tercih ettiği bu alan, korunma gerekliliği açısından büyük bir öneme sahiptir.

Göl çevresinde özel gezi alanları ve koridorların belirlenmesi, doğal yapının zarar görmemesi için kritik önemdedir. Beyaz topraklara araç girişi, piknik yapma ve ateş yakma gibi aktivitelerin yasaklanması, ekosistemin korunmasını sağlamaktadır. Ayrıca, gölün tanıtımı ve korunması amacıyla sınırlar dışındaki alanlarda şenlikler düzenlenebilir.

Göl çevresinde bulunan bitki ve hayvan gen kaynaklarını tanıtan bilgilendirici tabelalar ve panolar yerleştirilmesi, ziyaretçilerin doğa hakkında daha fazla bilgi edinmesine yardımcı olacaktır. Bu önlemler, Salda Gölü'nün ekosistemini korumakla kalmayıp, sürdürülebilir turizmi de teşvik edecektir.

Yeşilova yerel halkının kırsal turizmi benimsemesi, sürdürülebilir kalkınma açısından büyük önem taşımaktadır. Eğitim programları aracılığıyla yerel halkın turizm alandaki bilgi ve becerileri artabilir. Böylece, hem turistlere daha iyi bir deneyim sunulabilir hem de yerel ekonomiye katkı sağlanabilir. Ayrıca, yerel kültürün ve geleneklerin korunması, turistlerin de bu özgün deneyimlere ilgi duymasını sağlayarak, kırsal turizmin sürdürülebilirliğini güçlendirebilir. Bu süreç, yerel halkın katılımını ve destekleyici bir ortam yaratılmasını gerektirir. Yeşilova Salda Gölü turizminin desteklenmesi, yerel ekonomiye katkı sağlarken, bölgedeki doğal ve kültürel zenginliklerin korunmasına da yardımcı olmaktadır. Bu sayede hem bölgedeki yaşam kalitesini artacak hem de sürdürülebilir bir turizm modeli oluşacaktır. Bundan dolayı yerel yönetim ve toplulukların iş birliğiyle atılacak adımlar büyük önem taşımaktadır.

Sürdürülebilir turizm açısından Yeşilova Salda Gölü çevresinde yapımı devam eden ve doğa tahribatına neden olan Millet Bahçesi projesinin bir an önce sonlandırılması ve göl doğal haline terk edilmesi gölün geleceği için önem arz etmektedir.

Vahşi bir biçimde doğa tahribatına neden olan çevredeki mermer ve taş ocaklarının vermiş olduğu tahribatlar bir an önce rehabilite edilip korunmalıdır. Mermer ocakları bölge için önemli istihdam sağlıyor olabilir ama kırsal turizm açısından tehlike arz etmektedir. Özellikle mermer ocaklarının terk ettikleri alanlarda aromatik bitkilerin yetiştirilmesine ağırlık verilebilir. Çünkü bölgedeki başta lavanta bahçeleri olmak üzere diğer aromatik bitkilerin üretildiği bahçeler tarım arazilerinde yetiştirilmektedir. Fakat bu tür ürünler kıraç olan marjinal arazilerde de yetişebilmektedir. Bu tür ürünlerin ekim ve dikimlerinde bölgede tarımla uğraşanlar buna dikkat etmesi önem arz etmektedir.

Bölge teke yöresinin içerisinde bulunmasına karşın küçükbaş hayvancılığı çok gelişmemiştir. Bölge büyükbaş hayvancılık ve buna bağlı olarak süt üretimi bakımından ülke genelinde önemli bir paya sahiptir. Ancak büyükbaşın beslenmesi için gerekli ürünler için çok miktarda suya ihtiyaç duyulmaktadır. Buda bölgedeki yer altı ve yer üstü suların vahşi bir şekilde kullanılıp yok olmasını hızlandırmaktadır. Buna bağlı olarak gerek akarsular gerekse göllerde su seviyeleri azalmaktadır. Bölgedeki çiftçiler büyükbaş hayvan yetiştiriciliğini azaltıp küçükbaş hayvan yetiştirilmeye özendirilmelidir. Ayrıca bu tür çiftlikler, kırsal turizmin bir alt dalı olan çiftlik turizmi kapsamında değerlendirilip bölgeye turist çekebilir.

Kırsal turizm ve buna bağlı olarak kırsal kalkınma, yerel toplulukları güçlendirirken, sürdürülebilir tarım uygulamaları ve ekoturizm gibi alanlar da insanların doğayla uyum içinde yaşamasını teşvik ediyor. Bu, hem ekonomik canlılığı artırıyor hem de insanların doğaya olan bağlılıklarını yeniden canlandırıyor. Ayrıca, yerel kültürlerin korunması ve bu kültürlerin tanıtılması, toplumların kimliklerini güçlendiriyor. Sonuç olarak, kırsal alanların geliştirilmesi, hem bireyler hem de toplumlar için uzun vadeli faydalar sunabilir.

Teşekkür: Araştırmada kullanılan resimler Öğr. Gör. Dr. Uğur TOZKOPARAN tarafından çekilmiştir. Araştırmaya katkı sağladığı resimlerden dolayı sonsuz teşekkürlerimizi bir borç biliriz.

Kaynakça

- Akay, B. (2020). Examining The Rural Tourism Experiences of Tourists in Emerging Rural Tourism Destination: Burdur Province, Turkey. *Geo-Journal of Tourism and Geosites*, 29(2), 534-544.
- Akça, H. (2004). Dünyada ve Türkiye’de Kırsal Turizm, Ekonomik ve Teknik Dergi Standard, 43(513), 61-70.
- Arslan Özkan, A., Yıldız, E., ve Esen, O. (2023). Yerel Halkın Sürdürülebilir Turizm Tutumlarının İncelenmesi: Kuşadası Örneği. *Journal of Yasar University*, 18(72), 425-448.
- Aybar, D., H. ve İçigen, E. (2020). Yeni Bir Destinasyon Olan Salda Gölü İle İlgili İnternet Haberleri Üzerine Bir İçerik Analizi. *Mediterranean Journal of Humanities*, X (2020), 49-59.
- Bahar, M., Yüzbaşıoğlu, N., ve Topsakal, Y. (2019). Kırsal Kalkınma Kapsamında Coğrafi İşaretleli Ürünlerin Önemi: Yeşilova (Salda) Bölgesine Özgü Ürünler Örneği. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 9(1), 01-07.
- Cesur, E., Özer, Ç., ve Çeken, H. (2021). Alternatif turizm kapsamında aromatik turizm ve gelişimi. *ASBİ Abant Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 1055-107
- Ceylan, S., ve Bulut, İ. (2020). Kırsal Yerel Halkın Turizmden Ekonomik Olarak Yararlanma Durumu: Salda Gölü Örneği, *Mediterranean Journal of Humanities*, X (2020), 61-78.
- Ceylan, S., ve Bulut, İ. (2019). Salda Gölü özel çevre koruma bölgesinde turizm baskısı, koruma ve sürdürülebilirlik. *Türk Coğrafya Dergisi*, (73),79-89.
- Çalışkan, G., Tanrıseven, C. ve Mısırlı, İ. (2021). Ilgaz dağı milli parkı’nda yer alan köylerin kırsal turizm algısı, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 313-332.
- Çaprak, D., Çeken, H., Yalçınkaya Akdemir, P. ve Akıncı Ekiztepe, B., (2023). Kırsal turizm kapsamında aromatik turizm potansiyelinin değerlendirilmesi: Fethiye İncirköy örneği, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 20(3), 443-458.
- Çeken, H., Dalgın, T. ve Çakır, N. (2012). Bir alternatif turizm türü olarak kırsal turizmin gelişimini etkileyen faktörler ve kırsal turizmin etkileri. *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), 11-16.
- Çetin, B. (2010). Türkiye’de Geleneksel Kır Konut Yapısının 20. Yüzyıldaki Değişimine Yeşilova (Burdur) Örneği. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 5(3), 204-230.
- Dalgın, T. Atak, O. ve Çeken, H. (2016). Festivallerin bir kırsal turizm çecikiliği olarak önemi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 1179-1184.

- Damayani, N.A., Saepudin, E., ve Komariah, N. (2020). The Early Education of Enviromental of Health Literation as The Effort of Developing Rural Tourism. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 33(4), 1579-1584.
- Elibol, A. (2020). Yeşilova yerel halkının ilçe turizmüne bakış açılarının belirlenmesi, *Uluslararası Türk Dünyası Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 171-190.
- Esengün, K., Akça, H., ve Sayılı, M., (2002). *Dağlık ve Ormanlık Alanlarda Kırsal Turizm Faaliyeti ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma*, (97-102), I. Ulusal Ormancılık Kooperatifleri Sempozyumu, 22-23 Mart, Kastamonu.
- European Commission, (1986). Community action in the field of tourism. Commission communication to the Council. Bulletin of the European Communities, *Supplement*, 4(86), 1-23.
- Gao, J., ve Wu, B. (2017). Revitalizing traditional villages through rural tourism: A case study of yuanjia village, shaanxi province, China. *Tourism Management*, 63, 223-233.
- Ghaderi, Z., ve Henderson, J. C. (2012). Sustainable rural tourism in Iran: A perspective from hawraman village. *Tourism Management Perspectives*, 2, 47-54
- Gökburun, İ. (2021). Salda gölü literatürü üzerine bir değerlendirme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(77), 290-305.
- Guan, J., Gao, J., & Zhang, C. (2019). Food heritagization and sustainable rural tourism destination: The case of China's yuanjia village. *Sustainability*, 11(10), 2858.
- Güçlü, H. (2024). Burdur İli Genel Kültür ve Turizm İstatistikleri, (Burdur İl Kültür ve Turizm Müdür V.), (Güncelleme Tarihi: 06.09.2024). <https://www.turizmguncel.com/haber/salda-golune-ziyaretci-kisitlamasi>. (Erişim tarihi: 13.10.2024).
- İnanır, A., ve Ongun, U. (2021). Yeşilova Salda'yı Ziyaret Eden Turistlerin Dencyimlerinin İncelenmesi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 3(4), 1028-1041.
- Kanığır, S., Demiralp, M., ve Hassan, A. (2023). Kıtık Algısının Salda Gölü Ziyaretçileri Üzerinde İncelenmesi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 11(1), 1-19.
- Kapan, K. (2016). Development and sustainability of the tourism in lake Salda and its environs. C. Avcıkurt, M.S. Dinu, N. Hacıoğlu, R. Efe, A. Soykan ve N. Tetik (Ed.), *Global Issues and Trends in Tourism* (s. 700-707). Sofia: St. Kliment Ohridski University Press.
- Kapan, K. (2023). Yeşilova Ve Yeşilova'nın Markası Salda Gölü. (Ss.1-8), *İçinde Doğal ve Beşeri Özellikleriyle Yeşilova*, (Ed. Kapan, K.), Pegem Akademi, 1. Baskı, Ankara.

- Kapluhan, E., Krastev, V., Kassymova, A.M., Taskaliyeva, G.B., ve Okudan, B. (2022). From Tourism Geography Perspective Salda Lake (Turkey) and Near Surrounding. *GeoJournal of Tourism and Geosites*, 44(4), 1233-1245.
- Kara, V., M., Celep, M., ve Kanıgür, S. (2020). Aşırı turizm kapsamında Salda gölü'nün fiziksel taşıma kapasitesinin belirlenmesi, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, Special Issue (4), 79-92.
- Kasaroğlu, K. (2021). Ulusal Yazılı Medyada Salda Gölü'nün Son Şans Turizmi Destinasyonu Olarak Değerlendirilmesi, *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 5, (Özel Sayı), 19-37.
- Kastenholz, E., Carneiro, M. J., Peixeira Marques, C., ve Lima, J. (2012). Understanding and managing the rural tourism experience - the case of a historical village in Portugal. *Tourism Management Perspectives*, 4, 207-214.
- Kazancı, N., Girgin, S., ve Dügel, M. (2004). On the limnology of Salda Lake, a large and deep soda lake in southwestern Turkey: future management proposals. *Aquatic Conservation: Marine and Freshwater Ecosystems*, 14(2), 151-162.
- Kesici Güler, H., Dönmez, İ. E., ve Alay Aksoy, S. (2015). Tıbbi ve aromatik bitkilerin antibakteriyel aktivitesi ve tekstil sektöründe kullanımı. *SDU Journal of Science (E-Journal)*, 10(2), 27-34.
- Kesici, E., Kesici, K. ve Kesici, C. (2018). Salda Gölü Korunan Alanın Sürdürülebilirliği. *Doğanın Sesi*, 1(1), 3-11.
- Kılıç, B., ve Yozukmaz, N. (2020). A conceptual review of last chance tourism: The case of Turkey. *Tourism*, 68(3), 322-335.
- Kırkayak, Y. (2021). Salda Gölü Mars Gezegenini Keşfetme ve Anlama Görevinde İlham Kaynağı Oldu, *TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Yayınları*, 1-21.
- Kilinç, U., ve Kilinç, O. (2021). Halk mutfağı. Türkan, K. ve Kökten, H. (Ed.), *Burdur Halk Kültürü Araştırmaları*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Kiper, T., (2006), *Safranbolu Yörükköyü Perzaj Potansiyelinin Kırsal Turizm Açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Ankara.
- Kortoci, Y., ve Kortoci, M. (2017). The assessment of the rural tourism development in the Valbona Valley National Park. *Tourism Economics*, 23(8), 1662-1672.
- Küçükergin, K., G. ve Gürlek, M. (2020). What if this is my last chance?: Developing a last-chance tourism motivation model. *Journal of Destination Marketing ve Management*, 18, 1-10.

- Lane, B., ve Kastenholz, E. (2015). Rural tourism: The evolution of practice and research approaches towards a new generation concept? *Journal of Sustainable Tourism*, 23(8-9), 1133-1156.
- Mesci, M. ve Öztürk, E. (2017). Akçakoca'nın kırsal turizm eğilimleri ve geleceğe yönelik öneriler. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 73-82.
- Nilsson, P., A. (2002). Staying on Farms-An Ideological Background. *Annual of Tourism Research*, 17 (8): 7-24.
- OECD, (1994). *Tourism strategies and rural development*, Paris. <https://www.oecd.org/-/industry/tourism/2755218.pdf>. (erişim tarihi: 29/06/2024).
- Ongun, U. (2015). Kırsal turizmin kırsal kalkınmaya etkisi: Şirince örneği, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, İktisat Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta.
- Ongun, U. (2017). Değişen Turistik Eğilimlere Bir Cevap: Kırsal Turizm ve Türkiye Uygulamaları, *Kesit Akademi Dergisi*, 3(9), 131-143.
- Ongun, U. (2022). Salda Gölü'nün Turizm Açısından Değerlendirilmesine Eleştirel Bir Yaklaşım, (ss. 562-577). 22. Ulusal Turizm Kongresi, "Spor Turizmi", Detay Yayıncılık, Ankara.
- Ongun, U. (2023). Ağlasun İlçesinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Belirlenmesi ve İleriye Yönelik Öneriler, (ss. 95-120). (Ed. Kalemci Tüzün, İ. ve Öksüz, M.), İçinde Turizm Alanında Çok Yönlü Araştırmalar II, Özgür Yayınları, Gaziantep.
- Ongun, U., Gövdere, B. ve Durgun Kaygısız, A. (2015). Burdur İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 99-116.
- Ongun, U., Gövdere, B., ve Çiçek, U. (2016). Yeşilova'nın kırsal turizm potansiyelinin swot analizi ile değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(16), 75-88.
- Oppermann, M. (1996). Rural tourism in southern Germany. *Annals of Tourism Research*, 23(1), 86-102.
- Önder, Ü., ve Akay, B. (2022). Burdur İlinin Spor Turizmi Potansiyeli Açısından Değerlendirilmesi. (ss. 244-252). 22. Ulusal Turizm Kongresi, "Spor Turizmi", Detay Yayıncılık, Ankara.
- Özkan, T., ve Alan, B. (2021). Salda Gölü Destinasyonu Marka Değeri, Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi, 18(2), 437-449.
- Özkazanç, N., K., ve Özyay, E. (2019). Göçmen Kuşları Tehdit Eden Faktörler. *Bartın University International Journal of Natural and Applied Sciences*, 2 (1), 77-89.
- Özmekik, İ., M., ve Göktuğ, T., H. (2023). Salda Gölü Tabiat Parkı'nın Rekreasyonel Taşıma Kapasitesinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, *ADÜ Ziraat Dergisi*, 20(1), 83-90.

- Özmiş, M., Türkoğlu, T., Özen, M., ve Tolunay, A. (2018). Salda Gölü Rekreasyonel Hizmetlerinin Fiziksel Koşullarının Ziyaretçi Perspektifinde Geliştirilmesi, III. INES Education and Social Science Congress, 2018, Nisan 28-1, Antalya, 1415-1422.
- Quaranta, G., Citro, E., ve Salvia, R. (2016). Economic and social sustainable synergies to promote innovations in rural tourism and local development. *Sustainability*, 8(7). 668.
- Solak, C., N., Wojtal., A., Z., Peszek., Ł., Rybak., M., Yılmaz., E., Gastineau., R., ve Blanco, S. (2022). Three new *Achnanthidium* (Bacillariophyceae) species from Lake Salda (Anatolia, Turkey), a deep soda lake. *Plant Ecology and Evolution*, 155(2), 221-235.
- Soykan, F. (1999). Doğal Çevre ve Kırsal Kültürle Bütünleşen Bir Turizm Türü: Kırsal Turizm, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 10, 67-75.
- Soykan, F., (2003), Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi, *Ege Coğrafya Dergisi*, 12, 1-11.
- Soykan, F., (2004). Bir Turizm Coğrafyası Araştırması: Kırsal Alanların Turizm Potansiyelinin Saptanması ve Şirince Köyüne (İzmir) Uygulaması. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Temurçin, K., Atayeter, Y., ve Tozkoparan, U. (2019). Salda Gölü ve Çevresinin Turizm Potansiyeli ve Yeşilova İlçesi'nin Sosyo-Ekonomik Yapısına Etkisi, *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 47(2), 40-63.
- Temurçin, K., Tozkoparan, U. (2020). Yerli Turistlerin Salda Gölü'ne Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 01, 97-115.
- Tozkoparan, U. (2024). Burdur İlinde Kültür Turizmi: Çekici Faktörler Ve Engeller, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Anabilim Dalı, Isparta.
- Tuncer, K., ve Deniz, K. (2022). Salda Gölü (Yeşilova, Burdur) kıyı alanlarının jeomorfolojik özellikleri ve kullanımı. *Türk Coğrafya Dergisi*, (81), 83-102.
- Yayla, Ö., Çınbilgel, İ., ve Dağdelen, Ö. (2021). Local People's Perception of Ecotourism: The Case of Salda Lake. *Revista Anais Brasileiros de Estudos Turísticos*, 11, 1-11.
- Yazıcıoğlu, İ. Alphan, E. ve Onur, M. (2020). Aşırı turizm kapsamında tripadvisor yorumları üzerine nitel bir inceleme: Salda Gölü örneği, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, Special Issue (4), 505-522.
- Yıldız, Ş. (2021). Macera Turizmi: Salda Gölünün Rüzgâr Sörfü Potansiyelinin Analizi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)*, 8(3), 593-610.

